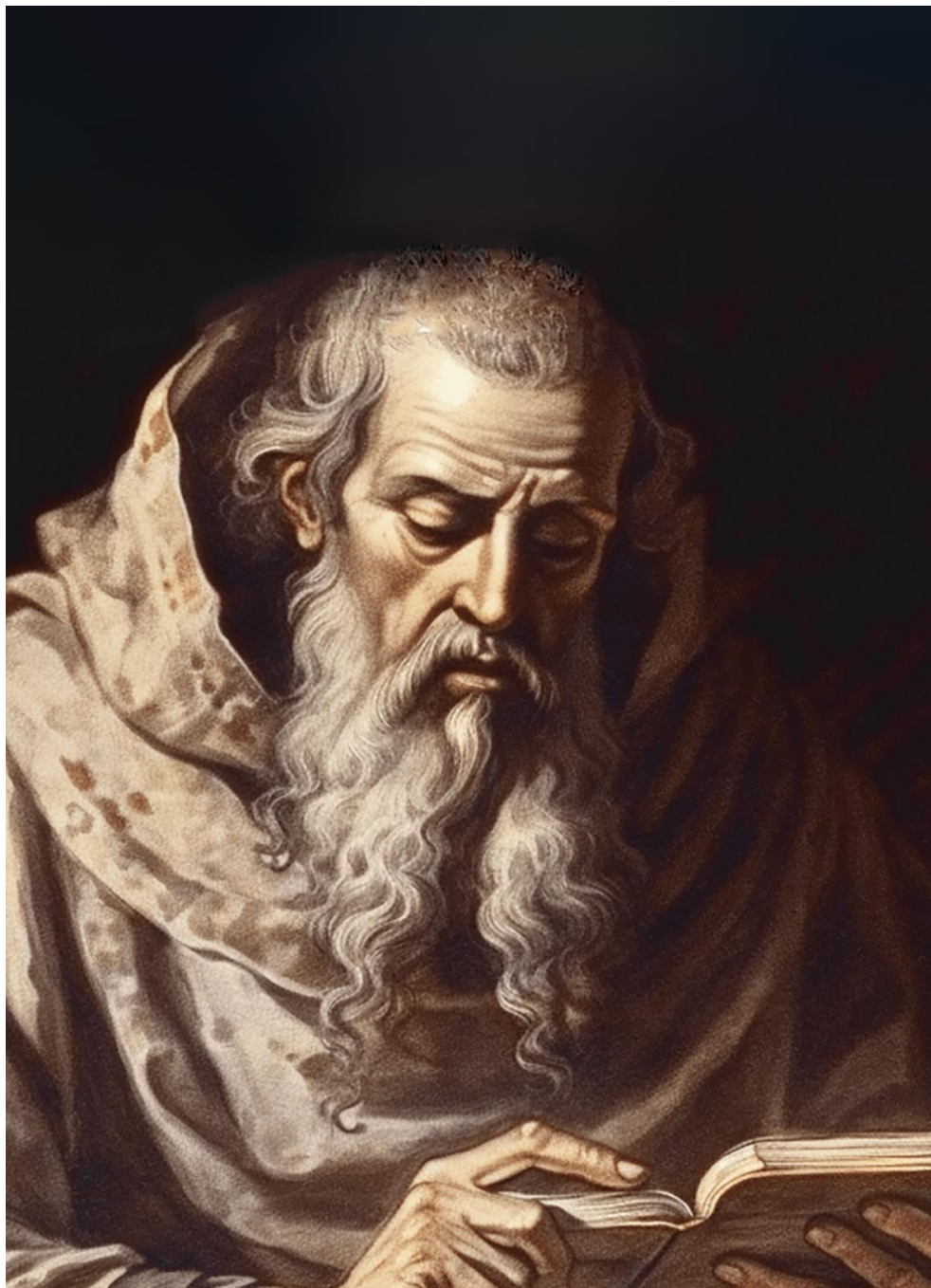

ایرانوس (Iranos)

در این نوبت از معرفی مشاهیر تاریخ کلیسا به زندگی ایرانوس (Irenaeus)، خواهیم پرداخت.

او متولد حدود ۱۲۰ یا ۱۴۰ میلادی در آسیای صغیر - و متوفی به تاریخ حدود ۲۰۰ یا ۲۰۳ میلادی می‌باشد.

وی اسقف لوگدونوم (Lugdunum) (لیون)، مدافع، و عالم برجسته مسیحی قرن دوم بود. اثر او "علیه بدعتها" در حدود سال ۱۸۰ میلادی نوشته شده که در جهت رد گنوستیسیسم (Gnosticism) بود. او در طی نوشته‌های خود به توسعه کانونی معتبر از کتب مقدس، اعتقاد نامه، و اختیارات مقام اسقفی رونق بخشید.

به‌رغم این که تاریخ دقیق تولد او معلوم نیست، ایرانوس در آسیای صغیر از والدینی یونانی متولد شد. در آثار او برخی از اطلاعات زندگی‌اش مشخص می‌گردد؛ به عنوان مثال، او به عنوان یک کودک، قبل از این که پولیکارپ (Polycarp)، این مسیحی پیر در سال ۱۵۵ میلادی به شهادت برسد او را به عنوان آخرین شخصیتی که در زمان حیات با رسولان در اسمیرنا رابطه داشته، دیده و از او شنیده بود.

یوسیبوس (Eusebius) اهل قیصریه ذکر می‌کند که بعد از جفاها در گل در سال ۱۷۷ میلادی، ایرانوس به عنوان جانشین پوتینوس (Pothinus) شهید، به عنوان اسقف لوگدونوم منصوب شد. طبق گزارش یوسیبوس که در قرن چهارم تاریخ کلیسا را نوشته است، ایرانوس قبل از این که اسقف شود، به عنوان مبلغی در جنوب گل خدمت می‌کرده و در میان کلیساهای آسیای صغیر که به دلیل بدعت مختل شده بودند، به عنوان صلح دهنده فعالیت می‌کرد.

داده‌های مطرح شده تاریخچه زندگی - اگر همراه با آثار منتشر شده او در نظر گرفته شوند - برای ارائه تصویری از یک زندگی غیر عادی کافی است. منابع تاریخی بر

ارتباط نزدیک فرهنگی بین آسیای صغیر و جنوب فرانسه (درهٔ رون) در قرن دوم گواهی می‌دهند.

طبق عقیدهٔ رایج، یوحنا رسول، به عنوان یک مرد بسیار پیر که "خداوند عیسی را دیده بود، در روزگاری که پولیکارپ جوان بود در افسس زندگی می‌کرد. بنابراین، سه نسل بین عیسی ناصری و ایرانوس در جنوب فرانسه وجود داشت.

دورانی که ایرانوس در آن زندگی می‌کرد، زمان گسترش و همچنین افزونی تنش‌های درونی در کلیسا بود. در بسیاری از موارد ایرانوس به عنوان میانجی بین جناح‌های مختلف متخاصم عمل می‌کرد. کلیساهای آسیای صغیر ایستر یا همان عید پاک را در همان تاریخ (۱۴ نیسان) که یهودیان عید فصح را جشن می‌گرفتند برگزار می‌کردند، در حالی که کلیسای رومی معتقد بود که عید پاک باید همیشه در روز یکشنبه (روز قیام مسیح) برگزار شود. ایرانوس با میانجیگری بین طرفین اظهار داشت که تفاوت در عوامل خارجی، همچون تاریخ اعیاد، نباید آن قدر جدی باشد که وحدت کلیسا را از بین ببرد.

با این حال، ایرانوس نگرش کاملاً منفی و بی‌پاسخی را نسبت به مارسیون، رهبر انشقاق‌گرای روم و گنوسیسم، جنبش فکری مدرن که با سرعت در کلیسا گسترش پیدا می‌کرد و دوگانگی را ترویج می‌داد، اتخاذ کرد.

گنوسیسم با تلاش‌های پدران اولیهٔ کلیسا، از جمله کلمنت اسکندریه و ایرانوس، تا حد زیادی محو شد. بنابراین، در بازسازی آموزه‌های گنوسی، محققان تا حد زیادی به نوشته‌های ایرانوس، که نظرات گنوسی را قبل از حمله به آنها به طور خلاصه شرح می‌داد، تکیه کردند. پس از کشف کتابخانهٔ گنوستیک نزدیک نجا حمادی (در مصر) در دهه ۱۹۴۰، احترام به ایرانوس افزایش یافت: زیرا ثابت شد که او در گزارش عقایدی که رد کرده بود بسیار دقیق بوده است.

تمام نوشته‌های شناخته شده ایرانوس به درگیری با گنوستیک‌ها اختصاص دارد. اثر اصلی او شامل پنج کتاب در اثری با عنوان *Adversus haereses* علیه بدعتها است. این اثر در اصل در ۱۸۰ به زبان یونانی نوشته شده است. علیه بدعتها که در حال حاضر در تمامیت با ترجمه لاتین شناخته می‌شود درباره تاریخ آن اختلاف است. (۲۰۰ یا ۴۰۰ میلادی)

ایرانوس به طور قاطع اعتقاد خود را بر اعتبار تورات یهود (قسمت قدیمی کتاب مقدس مسیحیان) گذاشت، در حالی که گنوستیک‌ها این را انکار می‌کردند و می‌گفتند که تورات، شریعت یک خدای خالق خشمناک را تأیید می‌کند. اگر چه در واقع ایرانوس اصلاً به دو عهد، قدیم و جدید، ارجاع نداد، اما زمینه را برای استفاده از این اصطلاح فراهم کرد. او اعتبار دو عهد را در زمانی که نگرانیها درباره وحدت و تفاوت بین این دو بخش از کتاب مقدس در حال افزایش بود را، تأیید کرد.

در قرن دوم، آثار بسیاری با ادعاهای اختیار کتاب مقدسی وجود داشتند، که شامل بسیاری از آثار گنوستیک‌ها بود. [آنان آثار خود را الهام گرفته از جانب خدا و به عنوان قسمتی از کتابهای مقدس تلقی می‌کردند. این آثار، معمولاً اندیشه‌ها و اعتقاداتی متفاوت با اعتقادات اصلی مسیحیت داشت. اما با حملات و انتقادات ایرانوس علیه این نویسندگان و افکارشان، موجب تضعیف آنها گشت. - مترجم] این آثار در حال افزایش و شکوفایی بودند اما با حملات ایرانوس به آنان، او موجب کاهش اهمیت این آثار گشت و به بنای کتب مقدس کانونی کمک کرد.

توسعه عقیده و مقام اسقف نیز می‌تواند به همین تضادها با گنوستیک‌ها بازگردد. بر اساس عهد جدید که تنها به نجات بشر می‌پردازد، انتظار نمی‌رود که یک اصل و عقیده با نوشته‌ای درباره آفرینش جهان و بشریت آغاز گردد اما به دلیل این که گنوستیک‌ها انکار می‌کردند که خدایی که در عهد جدید آشکار شده، همان خدای خالق است، اولین

اصل عقیده از جهت مجادله‌ای بودن آن مستقیماً به پیدایش مرتبط شد «در ابتدا خدا آسمانها و زمین را آفرید.»

ایرانوس از اصول عقیده به عنوان "مبنای راستی" در مبارزه با بدعت بهره می‌برد. [گنوستیک‌ها باور داشتند که جهان توسط یک خدای خوب خلق شده نه خدایی خشمناک، اما این ایده با تورات یهود که در کتاب مقدس مسیحیان است در تضاد بود. ایرانوس به دفاع از تورات و تأیید آن پرداخت. در آن زمان، تعیین عقاید صحیح از غلط و ایجاد مقام اسقف (رهبران کلیسا) هم به خاطر همین تضادها شکل گرفت. عهد جدید مسیحیت، که درباره نجات بشر است، متکی بر این اعتقاد بود که یک خدای مهربان وجود دارد. اما گنوسی‌ها این مفهوم را رد می‌کردند و می‌گفتند خدایی که در عهد جدید ظاهر شده، خالق نیست.

بر این اساس، ایرانوس و دیگران از آغاز عقیده خود این بیان که "در ابتدا خدا آسمان و زمین را آفرید" را مبنای نظر خود قرار دادند. این اولین بند عقیده بود که برای اثبات وجودیت خدای خالق ارائه می‌شد. از این جهت ایرانوس می‌گوید که عقیده نقشی اساسی در مقابله با آموزه‌های اشتباه دارد و به عنوان "قاعده حقیقت" مطرح می‌شود. این بنا برای مقابله با افکار نادرست و بدعتها استفاده می‌شد. - مترجم]

فهرست قدیمی اسقف‌ها در مقابله با گنوستیک‌ها قرار گرفت که می‌گفتند سنتهای نهانی شفاهی از خود عیسی دارند. در مقابل چنین ادعاهایی، او بیان کرد که اسقف‌های شهرهای مختلف از زمان رسولان شناخته شده بودند و هیچ کدام آنها گنوستیک نبودند و اسقف‌ها تنها راهنمای امن برای تفسیر کتاب مقدس هستند. با استفاده از این فهرست اسقف‌ها، افکاری مانند "جانشینی رسولان" مطرح شد.

در پایگاه اطلاعاتی الهیات آکادمیک درباره ایرانوس چنین گفته شده که "مهم‌ترین اثر ادبی ایرانوس" علیه بدعتها" است که در آن ادعاهای احمقانه گنوستیک‌ها را افشا می‌کند و آموزه‌های مسیحی را که در همه کلیساها در همه جا، شرق، غرب، شمال و جنوب، اجرا می‌شد، به وضوح توضیح می‌دهد. در نتیجه اثر ایرانوس همچنان باقی مانده ... اهمیت آن از جهت آگاهی بر نظامهای گنوسی و هم الهیات اولیه کلیسا است و از این جهت شایسته است که او را "بنیانگذار الهیات مسیحی" خطاب کنند.

یکی دیگر از موارد اختلاف نظر عملی الهیات در کلیسای جهان در اواخر قرن دوم این بود که مسیحیان دقیقاً چه زمانی باید مرگ و قیام عیسی مسیح را جشن بگیرند. از این بحث با عنوان بحث Quartodeciman یاد می‌شود. کلیساهای شرقی با پیروی از دستورات یوحنا رسول و پولیکارپ اسمیرنا تمایل داشتند مصلوب شدن مسیح را در همان تاریخی جشن بگیرند که یهودیان عید فصح را جشن می‌گرفتند، حتی اگر این تاریخ در روزی متفاوت از روز هفته باشد. کلیساهای غربی، به ویژه روم، برای متمایز ساختن خود از یهودیان، سیستم تاریخ گذاری متفاوتی را اتخاذ کردند، بنابراین رستاخیز مسیح همیشه در یکشنبه پس از عید فصح جشن گرفته می‌شد."

"ایرانوس در سال ۱۹۰ میلادی نامه‌ای به پاپ ویکتور نوشت و ویکتور را تشویق کرد که به اسقف‌های شرقی اجازه دهد در دوستی خود با کلیسای غرب باقی بمانند، حتی اگر دو دیدگاه متفاوت در مورد زمان جشن مرگ و قیام عیسی مسیح وجود داشته باشد."

"سنت مسیحی بر این است که ایرانوس به شهادت رسید، اما هیچ گزارشی در این مورد وجود ندارد، حتی منشأ متأخر یا مشکوک. از اواخر عمر او چیز کمی می‌دانیم. ما همچنین نمی‌دانیم که تلاشهای مبلّغانه او تا چه اندازه به نتیجه رسیده است، زیرا مهاجرت‌های بعدی و آزار و اذیت دیوکلتيان (Diocletian) در اواخر قرن سوم، ما را از اطلاعات جامع از مسیحیان باقی مانده در آن جا محروم کرده است. با این حال، مشخص

است که گنوسیسم در منطقه پابرجا بود، حتی اگر تعداد آنها کم بود؛ زیرا نویسندگان مسیحی بعدی به حضور مستمر آنها در جنوب گُل اشاره کردند."

تحقیق، ترجمه و تألیف: زوفا رایان

شما می‌توانید جهت آشنایی بیشتر با مشاهیر تاریخ کلیسا، از وب سایت رسمی کلیسای خداوند عیسی مسیح به نشانی www.persian-ljc.com دیدن فرمایید.

منابع:

Wingren, G. (2024, November 8). *Irenaeus*. In *Encyclopaedia Britannica*. Retrieved November 16, 2024, from

<https://www.britannica.com/biography/Irenaeus>

The Life of Irenaeus of Lyon - The True Story | Church Fathers. (n.d.). YouTube. Retrieved November 16, 2024, from

<https://www.youtube.com/watch?v=h-eVqKmwZec>

Early Christian History. (n.d.). *Irenaeus of Lyon*. Retrieved November 16, 2024, from

<https://www.earlychristianhistory.info/irenaeus.html>